

Kypsyyskoe.

Viisautieteiden maisteri Sakari Vähkyrä, henkiys äväni, yllätti jalot outulaiset jokin aika sitten asettumalla jälkeän kotikaupunkiinsa, jota hän menen muun kunnan avoajalkkaisen tavoin on yrittänyt karttaa vuodesta toiseen Oulu omansa perii... Joku uskollinen lukija mahd. muistaa, että minulla kahdeksan vuotta sitten oli kunnia silloin tällöin kokoontua korvikkekupin ääreen herra maisterin ja yhteisen ystävämme Herra Johtajan kanssa. Se tapahtui niihin aikoihin, kun nykyisen HOP:n talon tukkakaupan paikalle juuri oli avattu tyylikäs Pikabaari. Tapanamme oli keskustella kaikesta mahdollisesta ja usein mahdottomastakin tulevaan kameran alla.

Päätimme oitis ryhtyä pitämään kolmen miehen kongresseja niinkuin nuoruudessamme, mutta kun ystävämme Hra Johtaja jäi sinne, minne niin moni kunnan mies sodan aikana jäi, otimme tavaksemme kutsua mukaan herra ekonomi Severus Ikäheimon, joka on mukava mies, niinkuin kaikki lihavat miehet. Sattuneista syistä kokoonnumme nyt milloin missäkin ja puhumme milloin mistäkin.

Viikon vaihteessa istuimme Vähkyrän poikamieskodissa, joka käsittää yhden huoneen "vaatekomerolla ja omalla ikkunalla". Suhde: alivuokralaisen alivuokralainen. Varomattomasti tulin pienen tupakka-ajatus-taun jatkoksi sanoneeksi, että äskeiset ylioppilaskirjoitukset olivat helppot, puhukoot opettajat ja oppilaat mitä hyvänsä. Sitä minun tietenkään ei olisi pitänyt sanoa, sillä veljillä oli heti tuhat ja yksi kysymystä esitettävänä. Vähkyrä kysyi oitis montako pislettä laskin saavani realista, jolloin yritin olla suurpiirteinen ja huomautin, että ainahan sitä nyt noin yleispiirtein käsitteletisi..

— No, sanoi Vähkyrä, otetaanpa jotain "jokaiselle", varsinkin lehtimiehelle (hän muljautti silmälasiansa yli, kuten maisterit tekevät) tuttua esim. "Norjan valtiollinen asema eri aikoina". Vastaahan!

— Norja, tuota — erosi unionista, riemastuin minä.

Olisittapa nähneet viisautieteilijän hymyn, jos sitä nyt enää hymyksi-kään saattoi kutsua.

— Yhdeksän pislettä, sanoi maisteri, mutta negatiivisena niinkuin civis Toppuraisen juominen. Veroasioistahan sinä kirjoitat niin viisaita artikkeleita. Vastaapa-tuohon: Suomen verotusuudistukset 1920-luvulla.

Ei niitä opetettu meille, muistatte kai sen, olimmehan lyseossa vielä silloin ja isä maksoi verot, mutta parempia ne varmasti olivat kuin 40-luvulla...

— Älä kiertele! Severus, Sinulle tämä on liian yksinkertaista, koska olet talousteoreetikko. — Severus Ikäheimo nielaisi vastauksensa, jolla hän ilmeisesti oli alkonut loistaa. Hän sai sensijaan kehoituksen vastata kysymykseen "Ranskan vaikutus Suomen kirjallisuuteen ja kuvataiteeseen 1800-luvulta" Severus hörähti. "Herra Rousseau kehotti palaamaan takaisin luontoon", pamautti hän ja jatkoi nopeasti niinkuin ainakin juonenpäästä kiinni saanut: "... ja Molies ja Voltaire..."

— Hö, sanoi Severus, mutta laske sinä seuraava: Teräväkulmaisen kolmion korkeusjanojen kantapisteet yhdistetään toisiinsa. Todista, että alkuperäisen kolmion korkeusjanat puolittavat näin muodostuneen kolmion kulmat.

Ja samalla herra-ekonomi oli piirtänyt kuvion klubilaatikkoonsa ja ojensi sen voittajan elein Vähkyrälle, joka koetti kiertää selittämällä, ettei hän polta klubia. Ikä Severus vain jatkoi viattomasti, että geometrian tehtävähän oli aina varma heikon oppilaan" lasku.

Minusta Ikäheimolla oli liiaksi ylitote, joten, pelastaakseni samalla omankin maineen, aloin puhua äidinkielen kokeesta ja huomautin, että siitä ainakin olisin selvinnyt. "Sokrateen elämäntyö", kysyi Vähkyrä, "Suomen puu maailmanmarkkinoilla", jatkoi Ikäheimo, "...huomaa, että ei voi haastatella ketään. Miksi valitsin realikokeen", jatkoi Vähkyrä ikkukurisesti.

— "Hymy aseena", sanoin minä ja yritin hymyillä. — Se tietotoimisto, minun onkin lähdeittävä!

P a n u.